

สภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ

ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

STATE AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE COMPETENCY OF MONASTIC
SCHOOL ADMINISTRATORS WITH THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

พระปลัดพงศธร ประมวลการ¹, สมบัติ นพรัก,

ธิดาวลัย อุ่นกอง และน้ำฝน กันมา

PhraPraladPhongsatorn Pramuanakan, Sombut Nopparuth,

Thidawan Unkog and Namon Gunma

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao

Email: Pramuanakan123@gmail.com¹

Received 14 November 2023; Revised 28 February 2025; Accepted 3 March 2025.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม และ 2) เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบ Mixed Methods Research โดยวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 408 รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมรรถนะประจำตัวบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือสมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะหลักมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 2) แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิธีการพัฒนา 11 วิธีการพัฒนา คือ (1) การศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงานและสมรรถนะประจำบุคคล ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้จากการทำงานในหน้าที่ของตน ที่ได้ดำรงตำแหน่งหรือได้รับจากผู้บังคับบัญชา (3) เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาและการศึกษาหลักสูตรที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารหรือหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น (4) ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) (5) เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงในการทำงานของตนเอง (6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

(7)การเขียนรายงานสรุปองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (8)การจัดทำแผนพัฒนา (9)การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (10)การศึกษาอย่างเป็นทางการ (11)การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผ่านกระบวนการ SPDCA

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; สมรรถนะผู้บริหาร; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The examination of the competency state of monastic school administrators and the development of their competency are the two goals of this study. The research method is mixed-method research. A questionnaire was utilized to obtain field data from 408 monastic school administrators for quantitative research. The frequency, percentage, mean, and standard deviation were employed in data analysis. While qualitative research comprises document analysis and interview questions to collect field data from 12 key informants, data analysis techniques such as content and context analysis are used to interpret the data. The findings revealed that: 1) Monastic school administrators had a high level of general competency with the philosophy of the Sufficiency Economy. Individual competencies had the greatest average in each category, followed by functional skills, while core competencies had the lowest average. And 2) the researcher discovered 11 techniques for developing executive capabilities after studying competency development recommendations. 1) Research and learn about the fundamental competencies, functional competencies, and individual competencies that are crucial and required for the self-management of monastic school instruction. 2) Learning via work obligations such as holding a position or obtaining one from a commander 3). Participate in training and educational courses offered by executive development institutes or other organizations. 4. Model for a field trip and knowledge exchange with school administrators (best practices) 5. Gain knowledge from firsthand experience in your own profession. 6.) Knowledge exchange via the professional learning community method 7). Compiling knowledge and experience of excellent practices 8). Development plan preparation (9); informal education (10). formal education 11) Conduct a workshop using the SPDCA approach.

Keyword: Guidelines for the Development; Administrator competency; Sufficiency Economy philosophy

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของคนในชาติประเทศชาติจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ากว่า คือ มีความรู้ความสามารถ คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นอันจะเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น การศึกษาเปรียบเหมือนกุญแจที่จะไขเข้าไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเรียกว่า “ยุคไร้พรมแดนและยุคแห่งข้อมูล ข่าวสาร” (Paitoon Sinlarat,2561) โดยการศึกษาอีกรูปแบบคือ การศึกษาของพระสงฆ์-สามเณรที่เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญและแผนกธรรมบาลีถือเป็นระบบการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ที่จะเป็นตัวช่วยใน การพัฒนาองค์กรพระพุทธศาสนา ให้มีความเจริญงอกงาม และพระสงฆ์คือหมู่สาวกของพระพุทธเจ้า (Phra Phrom Kunaporn,2553) โดยมีการแบ่งแยกสายทางการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์-สามเณรที่สนใจในการเลือกเข้ารับการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ 1) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนาทลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคบาลี

2) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาไทย

3) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งแผนกบาลี

ทั้งนี้การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงระดับสมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าอยู่ระดับใดและต้องพัฒนาในเรื่องใด จึงจะทำให้ผลงานบรรลุตามเป้าหมาย(Khajonsak Sirimai, 2554) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกระตือรือร้นกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ความรู้ ความสามารถ และทักษะ หรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competency) ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (Wichit Srisaan, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Sippanon Ketthat,2552) โดยมีทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะของ (Boam & Sparrow) ทฤษฎีสมรรถนะที่สำคัญของผู้บริหารในอนาคตของสเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer) ทฤษฎีรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลของ (Boyatzis) และทฤษฎีสมรรถนะของภาวะผู้นำด้านความฉลาดทางอารมณ์ ของ (Goleman, Boyatzis, & Mckee) และการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องตระหนักและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องมีการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษาทั้งระบบของโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งสอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2664)สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการและส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัด นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน เพื่อสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2664)

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยจากหลายแห่งทำให้ทราบถึงปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะ การบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาสถานศึกษาของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาให้มีมาตรฐาน ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างคุณภาพการศึกษาให้แก่ประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ระบบ การศึกษาของสงฆ์โดยเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระปริยัติธรรมทั้ง 14 เขต จำนวน 408 รูป ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ การศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะประจำตัวบุคคล

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาสภาพผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยภาพรวม

สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		n = 408		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สมรรถนะหลัก	3.45	0.83	มาก

2	สมรรถนะประจำสายงาน	3.88	0.78	มาก
3	สมรรถนะประจำตัวบุคคล	4.02	0.72	มาก
	รวม	3.75	0.78	มาก

จากตารางที่1 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสมรรถนะประจำตัวบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ สมรรถนะประจำสายงาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.78) และสมรรถนะหลัก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.83)

2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามตารางดังนี้

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ	วิธีการพัฒนาสมรรถนะ
1) การศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Searching :S)	1.1) ค้นหาสมรรถนะที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา
2) การวางแผนการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม (Planing :P)	2.1) ระบุสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ต้องการและจำเป็นในการพัฒนา 2.2) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.3) กำหนดวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.4) กำหนดแนวทางติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3) การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม (Doing:D)	3.1) ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่สำคัญและจำเป็น ต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารงานวิจัยที่

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ	วิธีการพัฒนาสมรรถนะ
	<p>เกี่ยวข้องกับหรือสื่อออนไลน์ ด้วยตนเอง</p> <p>3.2) เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาและศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่สถาบันพัฒนาผู้บริหารหรือหน่วยงานต่างๆจัดขึ้นในรูปแบบนอกสถานที่และแบบออนไลน์</p> <p>3.3) ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ</p> <p>3.4) เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในการทำงานของตนเอง (Work Integrated Learning : WIL)</p> <p>3.5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการประชุมกับคณะครู</p> <p>3.6) เขียนรายงานสรุปองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในการประยุกต์ใช้สมรรถนะผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเผยแพร่ต่อสาธารณชน</p> <p>3.7) การเข้ารับการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานโดยสายงานตรง ในหน้าที่ที่ได้ดำรงตำแหน่ง หรือได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา</p> <p>3.8) การจัดทำแผนและการพัฒนา สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม</p> <p>3.9) การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ</p> <p>3.10) การศึกษาอย่างเป็นทางการ</p> <p>3.11) การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผ่านกระบวนการ SPDCA</p>
<p>4) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม (Checking :C)</p>	<p>4.1) ตรวจสอบผลและสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น</p> <p>4.2) ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ที่เกิดจากการนำสมรรถนะไปประยุกต์ ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง</p> <p>4.3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลการตรวจสอบและผลการ</p>

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ	วิธีการพัฒนาสมรรถนะ
	ประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
5) การปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม (Acting : A)	<p>5.1) รวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปลงความเห็นเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละสมรรถนะ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>5.2) ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแต่ละสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมด้วยตนเอง โดยอาศัยการปรึกษาหารือ หรือขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการพัฒนางานด้านการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น</p> <p>5.3) สรุปและรายงานผลการประยุกต์ใช้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารสถานศึกษาเผยแพร่ต่อสาธารณชน</p>

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นน่าสนใจซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัยไว้ ดังนี้

1) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สภาพสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถนะประจำตัวบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การทำงานเชิงรุก การคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงกลยุทธ์ บุคลิกภาพเฉพาะ จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีสภาพสมรรถนะที่สำคัญ คือสมรรถนะประจำบุคคล ที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนมีความสามารถในการทำสิ่งใดให้โดดเด่นกว่าคนอื่น เมื่อพิจารณาในแต่องค์ประกอบแล้วด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ มีสภาพสมรรถนะผู้บริหารมากที่สุด โดยผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน กำหนดทิศทางโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์สภาพปัจจุบันหรือความต้องการและเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาองค์รวมผ่านการระดมความคิดเห็นเชิงกลยุทธ์ขององค์กรได้ ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับ (Phichaphat Hona,2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า 1)องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1)ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ (2)ด้านความรู้ (3)ด้านบุคลิกภาพ (4)ด้านการพัฒนาทีมงาน (5)ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง และ(6)ด้านการบริหารงานบุคคล 2)สภาพการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า สมรรถนะ

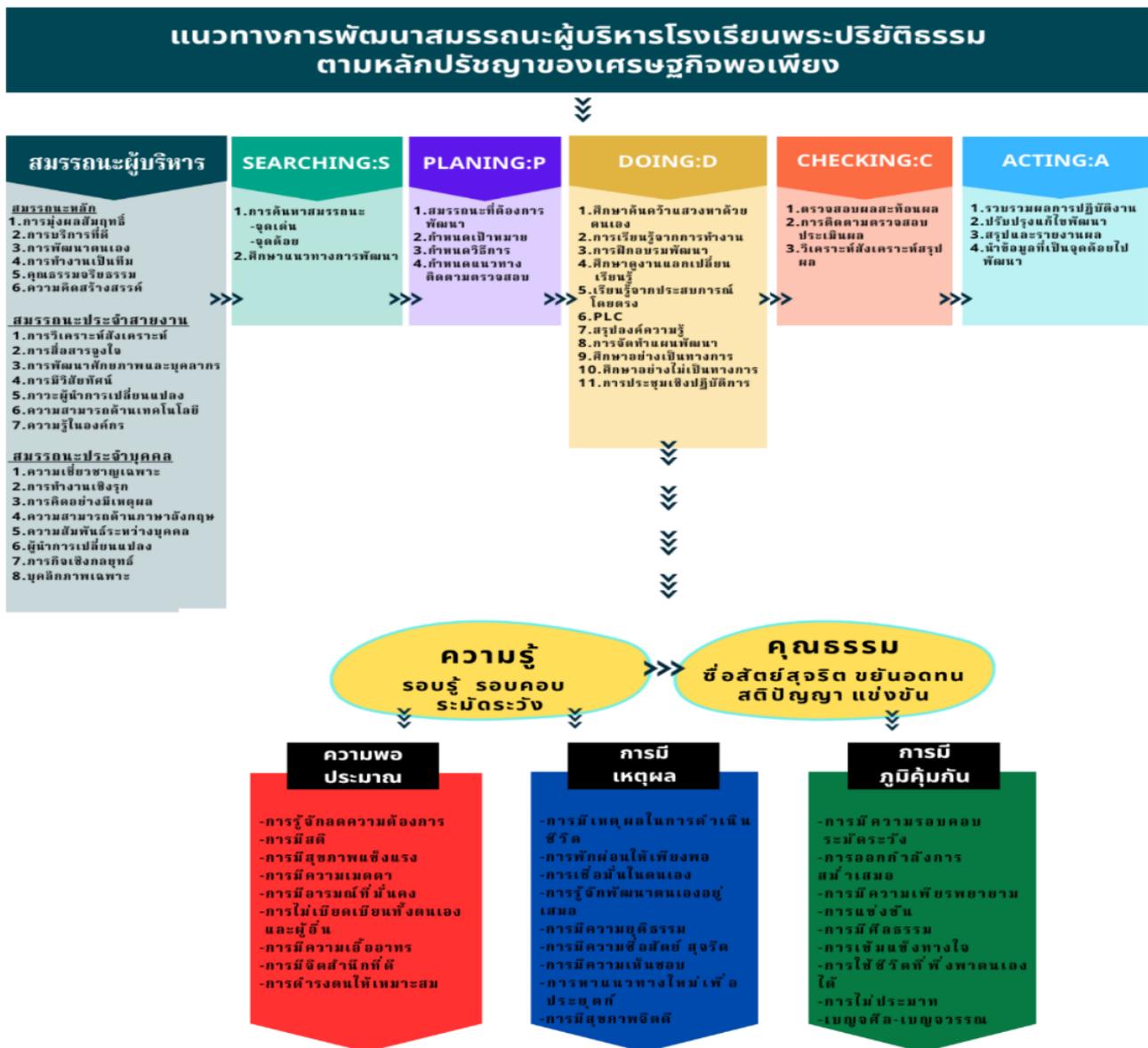
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 มีสภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4,05$) แบ่งเป็นรายด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ มีสภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$) รองลงมาด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมาด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.25$) รองลงมาด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.10$) รองลงมาด้านการพัฒนาทีมงาน ($\bar{X} = 3.05$) และด้านบุคลิกภาพสภาพน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.00$)

2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้สรุป เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีอยู่ 11 วิธี คือ (1)การศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงานและสมรรถนะประจำบุคคล ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้วยตนเอง (2)การเรียนรู้จากการทำงานในหน้าที่ของตน ที่ได้ดำรงตำแหน่ง หรือได้รับจากผู้บังคับบัญชา (3)เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาและการศึกษาหลักสูตรที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารหรือหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น (4)ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) (5)เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงในการทำงานของตนเอง (6)แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (7)การเขียนรายงานสรุปองค์ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (8)การจัดทำแผนพัฒนา (9)การศึกษาย่างไม่เป็นทางการ (10)การศึกษาย่างเป็นทางการ (11)การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผ่านกระบวนการ SPDCA ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง (1)ความพอประมาณ ประกอบด้วย การรู้จักลดความต้องการ,การมีสติ,การมีความสุขที่แข็งแรง,การมีความเมตตา,การมีอารมณ์ที่มั่นคง,การไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น,การมีความเอื้ออาทร,การมีจิตสำนึกที่ดี,และการดำรงตนให้เหมาะสม (2) การมีเหตุผล ประกอบด้วย การมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต,การพักผ่อนให้เพียงพอ,การเชื่อมั่นในตนเอง,การรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ,การมีความยุติธรรม,การมีความซื่อสัตย์ สุจริต,การมีความเห็นชอบ,การแสวงหาแนวทางใหม่,และการมีความสุขจิตที่ดี เป็นต้น (3)การมีภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย การมีความรอบคอบระมัดระวัง,การออกกำลังกายสม่ำเสมอ,การมีความเพียรพยายาม,การแบ่งปัน,การมีศีลธรรม,การเข้มแข็งทางใจ,การใช้ชีวิตที่พึ่งพาตนเองได้,การไม่ประมาท,และการมีเบญจศีล-เบญจธรรม 2 เงื่อนไข (1)เงื่อนไขด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้,ความรอบคอบ,และความระมัดระวัง (2) เงื่อนไขด้านคุณธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์-สุจริต,ความขยันอดทน,ความมีสติปัญญา,และการแบ่งปัน โดยสอดคล้องกับ (Atchara Payakkasem,2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันสูงสุดได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และต่ำสุดได้แก่การทำงานเป็นทีม แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มี 8 วิธี ดังนี้ (1)จัดศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (2)จัดอบรมสัมมนาพัฒนาความคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ สร้างเครือข่ายผู้บริหาร (3)จัดทำคู่มือผู้บริหารยุคใหม่ (4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (5)เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงในการทำงานของตนเอง (6) การศึกษาด้วยตนเอง (7)การศึกษาย่างเป็นทางการ (8)การจัดประชุมผู้มีส่วนร่วมได้เสีย ทั้งนี้วิธีการผู้วิจัยได้นำไปให้การปรึกษาหารือ หรือขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการพัฒนางานด้านการบริหารจัดการศึกษา

ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สรุปและรายงานผลการประยุกต์ใช้สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารสถานศึกษาเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำข้อมูลสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่เป็นจุดด้อยของแต่ละสมรรถนะไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพและการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพ 1

สรุป

งานวิจัยสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนพึงมีเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม คุณธรรมจริยธรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Function Competency) เป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลตามบทบาทหน้าที่และภาระงานที่ปฏิบัติเพื่องานเกิดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้สูงกว่ามาตรฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สังเคราะห์ การสื่อสารจูงใจ การพัฒนาศักยภาพและบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความสามารถด้านเทคโนโลยี ความรู้ในองค์กร และ 3) สมรรถนะประจำบุคคล (Personal Competency) เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนมีความสามารถในการทำสิ่งใด ให้โดดเด่นกว่าคนอื่น ได้แก่ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การทำงานเชิงรุก การคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงกลยุทธ์ บุคลิกภาพเฉพาะ โดยพบว่าสมรรถนะประจำบุคคลมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร มีวิธีการพัฒนา 11 วิธีการพัฒนา คือ (1) การศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงานและสมรรถนะประจำบุคคล ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้จากการทำงานในหน้าที่ของตน ที่ได้ดำรงตำแหน่ง หรือได้รับจากผู้บังคับบัญชา (3) เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาและการศึกษาหลักสูตรที่สถาบันพัฒนาผู้บริหารหรือหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น (4) ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) (5) เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงในการทำงานของตนเอง (6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (7) การเขียนรายงานสรุปองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (8) การจัดทำแผนพัฒนา (9) การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (10) การศึกษาอย่างเป็นทางการ (11) การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผ่านกระบวนการ SPDCA

References

- Atchara Payakkasem. (2015). the competency of school administrators in Khlong Khlung District. Under the area office Kamphaeng Phet Primary Education, Area 2. M.Ed. Thesis, Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Chandranee Sanguannam. (2008) Theory and practice in educational institution administration. (2nd edition) Bangkok: Bookpoint.
- Division of Buddhist Studies, National Office of Buddhism. (2014). Phra Pariyatham School Operations Manual. General Education Department (1st printing). Bangkok: National Office of Buddhism.

- Halin,B.(1990) The competent manager in secondary school. *Educational Management and Administration*,18(3),5-6
- Kajornsak Sirimai. (2011). Things to know about competency. Retrieved on 11 December 2014, from <http://competency.rmutp.ac.th>
- Ministry of Education. (2009). *Basic Education Core Curriculum, 2008*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly Press of Thailand.
- Miss Pichamon Laochai (2019) *Competency of administrators and personnel management in educational institutions under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office*. Silpakorn University
- Paitoon Sinlarat. (2018). *Educational leadership*. Bangkok: Chula Publishing House. Longkorn University.
- Phra Phrom Kunaporn (P.A. Payutto). (2010). *Dictionary of Buddhist Science, Complete Edition*. (16th edition). Bangkok: S.R. Printing Mass Products.
- Phichaphat Hona (2019) *Model for developing competency of school administrators in the era of Thailand 4.0, thesis in the field of educational administration*. Faculty of Education: Nakhon Sawan Rajabhat University
- Sippanon Ketthat. (2009). *Thai education in the era of globalization*. Pattani: Faculty of Education Prince of Songkla University
- Songphon Thepkham (2013) *Patterns of systematic change in basic educational institutions*. Ph.D. Thesis, Nakhon Pathom: Silpakorn University
- Spencer,L.M.and Spencer,S.M.(1993).*Competency at Work:Models for Superior Performance*. New York:john wiley&Sons.
- Wichit Srisa-an. (March 23, 2008). *The 8 virtues*. Siamrath

